

Till: Klimat- och näringslivsdepartementet

Från: Branschorganisationen för Grön Hygien och Rengöring

Datum: 2025-05-27

Ärende: Förslag om införande av punktskatt på flyktiga organiska föreningar (VOC) i konsumentprodukter

Sammanfattning

Vi föreslår att Sverige inför en punktskatt på flyktiga organiska föreningar (VOC) i konsumentprodukter såsom rengöringsmedel, hygienprodukter, kosmetika och luftfräschare. Syftet är att minska utsläppen av VOC till inomhus- och utomhusluften samt stimulera övergången till säkrare och mer hållbara alternativ. Åtgärden är i linje med EU:s kemikaliestrategi för en giffri miljö och Sveriges klimat-, luftkvalitets- och folkhälsomål.

Danmark och Schweiz har redan infört olika former av VOC-relaterade avgifter och restriktioner, vilket har gett tydliga miljö- och hälsoförbättringar. Sverige bör vara i framkant gällande detta.

Bakgrund

VOC är en grupp ämnen som lätt avdunstar och bidrar till bildandet av marknära ozon och sekundära partiklar. Dessa påverkar luftkvaliteten negativt och är kopplade till ett brett spektrum av hälsoeffekter, såsom astma, allergier, huvudvärk och i vissa fall cancer. VOC förekommer i en mängd vardagsprodukter som används i hem, skolor, vårdinrättningar och arbetsplatser.

VOC är inte bara en kemikalierisk i sig, utan bidrar även till **ökad partikelförekomst i luften**, vilket skapar gynnsamma villkor för smittspridning via luftburna aerosoler. Det är särskilt allvarligt i inomhusmiljöer med dålig ventilation. Forskning visar att viruspartiklar kan fästa vid aerosoliserade VOC-ämnen, vilket potentiellt ökar både spridning och överlevnadstid hos smittämnen i luften. Därför är åtgärder som minskar dessa emissioner även viktiga ur ett infektionspreventivt perspektiv.

Förslagets huvuddrag

1. Omfattning

- Skatten omfattar produkter med VOC-halt över t.ex. 0,5 % (w/w).
- Differentierad beskattning utifrån mängd och riskklassificering
- Exempel: aerosoler, desinfektionsmedel, lösningsmedelsbaserade rengöringsmedel och luftfräschare.

2. Skattenivå

- Exempelvis 100 kr per liter ren VOC i produkten.
- Alternativ: trappad beskattning med högre nivåer för särskilt skadliga ämnen.

3. Undantag och incitament

- Undantag för produkter som uppfyller strikta miljö- och hälsokriterier (t.ex. Svanen, Astma- och Allergiförbundets märkning, EU Ecolabel).
- Tillfälliga undantag kan införas för vårdsektor eller SME-företag under övergångsperiod.

4. Sysselsättning och grön innovation

- Skatten gynnar företag som utvecklar VOC-fria eller lågemitterande alternativ.
- Intäkterna kan delvis öronmärkas för omställningsstöd, innovation och informationskampanjer.

Internationell jämförelse

Danmark har infört en **VOC-avgift på lösningsmedel** sedan 2000, vilket lett till minskad användning och ökad substitution inom flera sektorer. Schweiz har infört en liknande styrmedel för färger, lacker och rengöringsmedel, där inkomster från avgiften återförs till företagen via återbäringsystem, vilket stärker acceptansen och styrningen.

Att Sverige inför en VOC-skatt skulle inte bara ge miljö- och hälsovinster utan även skapa konkurrensneutralitet inom Norden och främja export av gröna svenska innovationer.

Slutsats

Införandet av en VOC-skatt är en viktig åtgärd för att minska kemikalieexponering, förbättra luftkvalitet, minska smittspridning via luftburna partiklar och främja hållbar produktutveckling.

Vi föreslår att departementet initierar en utredning under 2025 om utformningen av en sådan skatt, med stöd i erfarenheter från Danmark och Schweiz.

Med vänlig hälsning,

Anders Karlsson
BHGR

anders@bghr.se